één leider te volgen. Ieder ontwikkeld liberaal krijgt langzamerhand zijn eigen systeempje, en wordt zijn eigen leider, bijna even sterk als dit onder de geloovige Protestanten het geval is.

Men verwacht dan ook weder ten laatste eenige samenwerking van de minderheden op eene wet, die nog groeit, of naar een program, dat bij de partijen in de maak is. Vooral de Roomschen zijn vol moed, dat zij, geleerd door de gebeurtenissen in België, ook van de kiesrecht uitbreiding in ons land, voordeel voor hun partij, dat is de Roomsche kerk, behalen zullen.

Feitelijk is nu reeds, in sommige gevallen, de Roomsche invloed overwegend, al zijn ze ook in getal nog in de minderheid. Wat zij niet willen, komt in vele gevallen ook niet tot stand. De vraag, hoe en door welke middelen zij tot hun doel komen, is voor hen van zeer ondergeschikt belang, als zij er maar komen. Zij weten alle staatspartijen te gebruiken, dan eens met deze en dan weder met gene samenwerkend.

Zelfs de liberalen staan tegenover de Roomschen zwak. Nu zal de leus zijn: »Tegen het clericalisme!" Maar straks als zij de eene of andere wet er door willen hebben, zullen ze weder met de hulp der clericalen hun doel bereiken.

Het meest is echter te betreuren het droevig verschijnsel, dat onder hen, die noch Roomsch noch liberaal zijn, zoo weinig te bespeuren is van iets, dat op een beginsel gelijkt.

Rome heeft eene kerk, gelooft aan de Ambten, heeft eene Philosophie, eene Theologie, eene Roomsche letterkunde, kunstbeoefening, tal van vereenigingen, die geen complot tegen de kerk vormen maar aan het kerkelijk gezag zich onderwerpen, en dat alles in verband met machtige invloeden van de hoogste kringen af tot de laagste toe, op elk terrein van het leven en der bedrijvigheid.

En wat heeft het Protestantisme daar tegenover te stellen?

Ach, wat heeft het meer dan woorden, klanken, grootspraak, spelen met de martelaarskronen der voorgeslachten, terwijl tienduizenden naar geen kerk meer omzien, en de marteling van eene preek aan te hooren eene te zware achten.

Maar, zult gij zeggen, het Protestantisme geeft immers den Bijbel, het Evangelie? En de leuze van het (zooals ik het eens hoorde noemen) »geloovig deel der gemeente" is en blijft immers: Tegen de revolutie het Evangelie! En tegen Rome het Evangelie!

O zeker, het Protestantisme heeft zulke klanken en leuzen, maar het is de zaken kwijt!

Het Protestantisme, in zijn geheelen omvang genomen, heeft geen Bijbel meer en geen Evangelie!

De wetenschap heeft den Bijbel van zijn bovennatuurlijk karakter en Goddelijke autoriteit ontdaan, en gaat voort dit te doen, altijd onderzoekende op welken en hoedanigen tijd de Bijbelboeken ontstaan zijn of ontstaan *moeten* naar het oordeel der geleerden, die in 1896, na Christus, leven.

Neen, het hedendaagsche Protestantisme heeft geen Bijbel meer, in den goeden en bekenden oorspronkelijken zin van het woord.

Er bestaat nog slechts eene Israëlitische letterkunde en eene oud-Christelijke letterkunde, waaruit de ontwikkeling der godsdienstige ideeën te leeren is, en waaruit geleerd wordt, hoe het geloof in Jezus als Zoon Gods en Zaligmaker der wereld is ontstaan, en wat waarde dat een en ander heeft voor het godsdienstig en zedelijk leven der Christenen in den tegenwoordigen tijd.

Zulke bolwerken beteekenen tegenover het geschut van Rome niet veel.

Feitelijk wordt de verdediging tegen Rome's macht dan ook in geheel andere dingen gezocht dan in het Evangelie.

En het mooist, of eigenlijk het droevigst van alles is nog, dat men elk en een tegelijk, die op een vast en belijnd standpunt van belijdenis en kerkelijk leven aandringt, het verwijt naar het hoofd slingert: gij zijt Roomsch!

Zoodra de Roomschen zich sterk genoeg gevoelen om alleen, zonder de hulp der liberalen, het land te beheerschen, zullen ze dat ook wel doen. Maar zoolang het uitzicht hierop nog niet gunstig is, zullen die beide staatspartijen, dan eens samen doen en dan weder heftig tegenover elkander staan, al naarmate het belang van het oogenblik de eene of andere gedragslijn vordert.

De grondgedachte van dit opstel kan niet open genoeg uitgesproken noch te dikwijls herhaald worden.

Het Protestantisme is een *geestelijk* verschijnsel, dat moet wegsterven als het af gaat van zijn geestelijken wortel.

Rome wint niet door benoemingen of faveurs. Die neemt het op den koop toe. Maar Romes eigenlijke macht schuilt in het onverbiddelijk vasthouden aan zijn geestelijk uitgangspunt.

Daarin wortelt zijn kracht en zijn eenheid.

Op Protestantsch terrein daarentegen zijn eerst de Groningers, toen de Modernen aan het loswrikken gegaan van het fundament waarop hun eigen huis stond.

En thans ziet men de Ethischen en Methodisten aldoor bezig om hetzelfde te doen, alleen maar *zonder* dat ze het zelf merken.

Vandaar ons gestadig roepen: Keer tot het Calvinisme terug!

Daarin, en daarin alleen schuilt voor de Protestanten in Nederland profetie van toekomst.

Officieele Berichten.

(Met verkorting uit het Kerkblad van 16 October).

Aan de Eerw. Kerkeraden!

In uitvoering van het besluit der Generale Synode te Middelburg wordt, te beginnen met deze maand, voortaan aan elke kerk een present-exemplaar van *Het Kerkblad* gezonden voor haar archief en ten gebruike bij voorkomende zaken.

Wie nog geen exemplaren mocht ontvangen hebben,

of deze niet aan het juiste adres,

gelieve hiervan opgave te doen aan den Uitgever, den heer G. Ph. Zalsman te Kampen.

RED.

Uitbreiding der Theologische School.

Ondergeteekende maakt door dezen bekend, dat aan Ds. G. Sybesma te Surhuisterveen, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag is verleend als *Class. Coll. Correspondent voor de Uitbreiding der Theol. School*, voor de Classis Drachten, en dat in zijne plaats is benoemd Ds. H. Siertsema te Drachten.

De kerkeraden in voornoemde Classe alsmede de Class. Collectant-Correspondenten en de andere Classen onzer kerk gelieven hiervan nota te willen nemen.

De Algemeene Thesaurier voor de Uitbreiding der Theologische School,
J. NEDERHOED.

Middelstum, 12 Oct. 1896.

Generale Kas voor Emeriti Pred., Pred. Wed. en Weezen.

Deputaten der Generale kas, vergaderd te Utrecht den 30en September j. l., gehoord hebbende het verslag van den Algemeenen penningmeester dier Kas, hebben besloten een dringend verzoek te richten tot de Gereformeerde Kerken in Nederland, om dit jaar eene *derde collecte* ten behoeve dier kas te willen houden.

Ook worden de Kerken, die de tweede collecte nog niet hielden, dringend vermaand, dit zoo spoedig mogelijk te doen. Voor de uitbetaling toch; op den eersten October was p. m. *f* 3000 te weinig in kas. Dit te kort zal, als alle Kerken de tweede collecte hebben gehouden, wel gedekt zijn, maar dan is er voor den eersten Januari opnieuw een som van p. m. *f* 6000 noodig. Zonder eene *derde* collecte komen die gelden er niet en kan de penningmeester aan de *verplichting* des kas *niet* voldoen.

Door het besluit der Generale Synode te Middelburg leven we tot Januari 1898 in een tijd van overgang, waarin de behoefte aan geregeld collecteeren niet minder is dan te voren, zal de penningmeester niet in groote moeilijkheden geraken.

Wilt daarom, broeders, den penningmeester verblijden door milde en tijdig gehoudene collecten, want de verplichting der kas is immers de verplichting der kerken.

Namens Deputaten der Kas.
A. VAN DER SLUIJS, *Voorz.*
H. BRINK, *Secretaris.*
G. BRUGSMA, *Penningm.*

Buitenland.

Noorwegen. Verbanning van de klassieke talen.

Terecht heeft het opzien gebaard, dat in Noorwegen de Grieksche en Latijnsche talen aan de hoogescholen niet meer onderwezen worden. Deze paedagogische revolutie geldt alleen voor Noorwegen, niet voor Zweden. De meer conservatieve richting die men in Zweden volgt, maakt zulken maatregel in Zweden ondenkbaar. De Noorweegsche Storthing (rijksdag) besloot in een harer laatste zittingen, dat de Latijnsche en Grieksche taal uit de hoogescholen verbannen moesten worden, tegelijk bevelende, dat men zich meer moest gaan toeleggen op de bestudeering van de moderne talen. Dit besluit heeft de koning gesanctionneerd. Om het te kunnen verstaan, hoe zulk eene wet mogelijk werd, moet men weten, dat kleine boerenonderwijzers der volksschool de meerderheid in den Rijksdag vormen en daardoor ook den grootsten invloed uitoefenen op de regeering des lands. Op het gebied der school zoekt deze meerderheid de verschillende graden van ontwikkeling uit te wisschen, terwijl ook het doel, dat de volksschool najaagt, veel hooger geplaatst wordt, als de armoede des volks en de verstrooide bevolking des lands veroorlooft. Wanneer het nu nog gelukt om de hoogescholen naar beneden te trekken, dan ontstaat daardoor zekere gelijkheid in het weten. Op deze manier verdedigt men, althans van liberale zijde, de verbanning der klassieke letteren uit het hooger onderwijs. De liberalisten van Noorwegen zien het zeer wel in, dat de studie van de klassieke letteren het liberalisme, dat thans in Noorwegen den boventoon voert, in den weg staat.

Men brengt naar aanleiding van deze verandering in Noorwegen in herinnering, welk antwoord Luther indertijd gaf op de vraag: »Wat geeft het voor nuttigheid de Grieksche, Latijnsche en Hebreeuwsche taal te leeren?" »Al was er geen ander nut aan deze talen, dan zou ons dit terecht verheugen, dat er zulk eene edele, lijne gave Gods is, waarmede ons Duitschers God bijna boven alle landen opwekt en begenadigt. Men ziet het niet dikwijls, dat de duivel ze heeft laten opkomen door de hoogescholen en kloosters, ja ze hebben altijd op het hoogst daartegen gewoed en ze woeden nog daartegen. De duivel rook het gebraad wel; waar die talen te voorschijn kwamen, moest zijn rijk een gat krijgen, dat hij niet gemakkelijk meer kon toestoppen .... Zoo lief ons nu het Evangelie is, laat ons even krachtig aan de oude talen vasthouden; want God heeft zijne Schrift niet te vergeefs in twee talen laten schrijven, het oude Testament in 't Hebreeuwsch, het nieuwe in het Grieksch .... Laat het ons gezegd zijn, dat wij het Evangelie niet goed kunnen behouden zonder de talen; de talen zijn de scheeden, waarin het mes des geestes steekt. Zij zijn de kast, waarin men het kleinood draagt .... Ja, waar wij er toe komen, dat wij de talen laten varen, zoo zullen wij niet alleen het Evangelie verliezen, maar moeten wij ook eindelijk daartoe komen, dat wij noch goed Latijn noch Duitsch zullen kunnen schrijven."

WINCKEL.

Voor Kinderen.

XXII.

EEN RIJK TEGEN ZICH ZELF VERDEELD.

De Keulenaars waren zeer bezorgd, toen zij van de toerustingen van den aartsbisschop hoorden. Thans hielden zij niet alleen des nachts, maar ook overdag hun poorten gesloten, omdat zij vreesden, dat de aartsbisschop hen plotseling zou overvallen. Want deze had reeds dikwijls gedreigd, dat hij de stad niet geweld tot onderwerping zou brengen. Daarom werd nu niemand binnengelaten, die niet bewijzen kon, dat hij een vriend van Keulen was. Wel had de aartsbisschop op een vraag van den stedelijken Raad, de verzekering gegeven, dat hij zich niet tegen de stad wapende, doch men vertrouwde hem niet. Men was te goed met zijn twistgierig karakter bekend, en daarom maakten de burgers zich gereed, ten einde iederen aanval te kunnen weerstaan.

De oude, verroeste wapenrustingen werden thans weer te voorschijn gehaald, en oefeningen met het zwaard en den boog gehouden. Het meest geduchte wapen evenwel, waren de met scherpe spijkers beslagen zware strijdkolven. Gansch Keulen weerklonk weder van het krijgsrumoer. De stad had reeds dikwijls genoeg bewezen, dat zij voor haar vijanden geducht kon zijn, en de aartsbisschop zou dat in latere jaren zelf ondervinden. Want toen hij in 1288 met graaf Adolf van Berg in oorlog was, streden de Keulenaars tegen hem, brachten hem op 5 Juni bij Woeringen 1) een zware nederlaag toe, en namen hem zelf gevangen. Ditmaal echter bemerkten zij spoedig, dat hij werkelijk ditmaal niet op hen het oog had. Toch verslapte hun waakzaamheid niet.

Onder degenen die ten strijde opgeroepen waren, heerschte groote ontevredenheid. Juist waren ze uit een krijg teruggekeerd, die hen maandenlang van hun woning verwijderd gehouden had, en nu moesten zij opnieuw van vrouw en kind scheiden en naar het slagveld trekken. De ontevredenheid werd er niet minder op, toen ze hoorden, dat de tocht tegen Nuys was, want daar hadden vele krijgers bloedverwanten en vrienden, tegen wie zij nu zouden moeten strijden. Natuurlijk wakkerde dit den krijgslust niet aan en de aanvoerders hadden dan ook al hun strengheid noodig om orde en tucht onder hen allen te handhaven. Eindelijk verscheen de aartsbisschop. Hij bereed een vurig strijdros, dat, ondanks den last, dien het droeg, zich met het grootste gemak voortbewoog. De aartsbisschop was in een glanzende, stalen wapenrusting gekleed, die hem van het hoofd tot de voeten bedekte, en niemand zou achter zijn krijgshaftige gestalte een dienaar der kerk gezocht hebben. Ditmaal werd hij niet, gelijk anders, door zijn mannen met luide toejuichingen begroet. Daarom reed hij met een duister gelaat naar de open plek in het midden van het legerkamp, waar zijn tent reeds opgeslagen was. Hier waren de aanvoerders bijeen, wachtend op zijn komst. De aanzienlijkste onder hen, ridder Greif van Greifenstein, trad op den bisschop toe en begroette hem eerbiedig. Deze beantwoordde den groet op trotsche, genadige wijze en sprak toen.

»Wat scheelt mijn mannen, ridder? Allen zijn stil bij mijn komst, en niemand groet mij. Ik ben dat anders gewoon."

»Hoogeerwaarde heer," antwoordde de ridder, »ik wil het niet verzwijgen, dat de krijgers ditmaal zeer onwillig en ontevreden zijn."

»Waarom?" vroeg de aartsbisschop.

»Zij moeten te dikwijls in 't veld; zij waren ditmaal liever thuis gebleven."

»De drommel hale hen," zei de bisschop toornig. »Als ik gebied, hebben zij te gehoorzamen, en wee hem, die daarin te kort schiet!" Dit zeggende, legde hij zijn hand op het gevest van zijn zwaard en keek grimmig om zich heen, alsof hij gereed was, een schuldige onmiddellijk het hoofd te kloven.

Doch niemand verroerde zich; alles bleef stil. Zij wisten, dat er met den bisschop niet te spotten viel. Zij vreesden, doch tegelijkertijd haatten zij hem, hoewel hij hun eigen meester was. De aartsbisschop steeg nu van zijn paard en begaf zich in zijn tent. Deze was vrij ruim, en door een kleed in tweeën gedeeld. De kleinste helft diende tot slaapvertrek, de grootste tot woonvertrek en vergaderzaal. Nadat de bisschop hier zijn wapenrusting had afgelegd, liet hij de aanvoerders binnenroepen. Toen ze allen vergaderd waren, sprak hij hun dus toe:

»Edele ridders, ditmaal geldt het een bijzondere zaak. Het zal u reeds bekend zijn, dat een bedrieger opgetreden is, die zich voor keizer Frederik uitgeeft. De Keulenaars hebben zijn bedriegerij doorgrond en hem met schimp en hoon verjaagd. In Nuys echter (de drommel hale het nest) heeft men hem opgenomen en steun verleend. Ik ben voornemens, voor zoover dit in mijn macht staat, aan deze bedriegerij een einde te maken, en alzoo onzen edelen koning en ons vaderland een dienst te bewijzen. Daarom heb ik u laten ontbieden, ten einde met mij tegen Nuys op te trekken en van die goddelooze stad te eischen, dat zij den bedrieger uitlevere. Doet zij dit niet vrijwillig, dan moeten we haar met geweld tot uitlevering dwingen."

»Daarvoor is ons aantal te klein," riep een der aanwezigen, »dan had men alle strijdbare mannen moeten oproepen; nu hebben we nauwelijks de helft."

»Wie zegt daar dat ons aantal te klein is?" antwoordde de aartsbisschop. »De poorters zijn veel te laf, dan dat zij ons zouden durven wederstaan."

»Met uw verlof, hoogeerwaarde heer," zei de ridder van Greifenstein, »Nuys is een weerbare stad. Ook ik vrees, dat wij tegen haar niets zullen uitrichten."

»Als ge bang zijt," zoo hoonde de bisschop, »gaat dan naar huis en zendt mij uwe vrouwen. Laat hen uw harnas dragen, dan heb ik betere raadslieden."

Een toornige blik fonkelde in de oogen der ridders bij deze beleediging.

»Als wij bang waren," riep ridder Linde uit, »dan zouden we hier niet gekomen zijn. Gij moet niet meenen, hoogeerwaarde heer, dat ge uw kaalgeschoren monniken voor hebt. Daar ge 't echter in onze keuze gesteld hebt te vertrekken en onze vrouwen te zenden, zal ik mij verwijderen en in mijn plaats mijn koedeerns sturen."

Dit zeggende, vertrok de ridder, een jong, driftig man. In 't eerst was de bisschop sprakeloos van toorn.

»En dat tot mij!" riep hij eindelijk uit, »en dat tot mij! Ik gebied u dat gij den booswicht grijpt en voor mij voert, opdat ik hem oordeele."

»Dat doen we niet!" riepen alle ridders, als uit één mond.

Op dit oogenblik hoorde men buiten paardengetrappel. Ridder Linde vertrok reeds met zijn mannen, ongeveer dertig in getal.

»Als uwe genade meent, ons als knechten te kunnen behandelen," sprak nu ridder van Ecken, een zwaar, breedgeschouderd man, terwijl hij langzaam uit de ridderskring trad, en zich dicht voor den aartsbisschop plaatste, »dan vergist gij u. Wij zijn ridders, en bij mijn zwaard, elke smaad, dien men ons aandoet, zullen wij wreken. Wij weten, dat wij u trouw verschuldigd zijn, en daarom hebben wij ook met onze mannen aan uw oproeping gevolg gegeven, en keuren wij het af, dat ridder Linde u verlaat. Maar ik zweer u, dat wij, zoo ge niet een anderen toon tegen ons aanslaat, u allen zullen verlaten. Dan kunt gij, hoogeerwaarde heer bisschop, met uw monniken en priesters Nuys belegeren en met misboek en wierookkwast de muur der stad omverwerpen."

Met deze woorden draaide hij den aartsbisschop den rug toe, en trad weder in de rij der overige ridders. Deze lieten duidelijk hooren, dat ze met zijn woorden instemden. Eenigen schud'den zelfs den wakkeren spreker, die bij allen in hoog aanzien stond, krachtig de hand en spraken: »Dit hebt ge flink gedaan."

HOOGENBIRK.

1) Ook in onze geschiedenis wel bekend.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Maassluis **B**, P. C. Koster te Velp. — Stedum, D. Steenhuis te Blija en Boteburen. — Tiel en Biezelinge, N. H. Koers te Wanswerd (cl. Dokkum). — Rinsumageest c. a., D. Bakker te Broek op Langendijk.

AANGENOMEN: Werkendam **A**, A. Brink te Almkerk **B**. — Wirdum, T. Sap, cand. — Montfoort en Linschoten, E. Troost, cand. bij de V. U. — Kolderveen, E. T. K. Steller, cand.

BEDANKT: Raard c. a., E. Troost, cand. aan de V. U. — Ter-Neuzen, W. H. Oosten te Middelburg **B**. — Hazerswoude c. a., H. Bouman te Berlikum.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Hedel, C. Bouthoorn te Groot-Ammers. — Colijnsplaat (Zeel.), G. van der Giessen te Leusden. — Meedhuizen en Gieterveen, C. Samplonius, cand. — Asch (gem. Buren), P. de Haas te Hoek (bij Terneuzen). — Heerjansland, A. Burger, cand. — Burgwerd, W. Magendans te Echten. — 's-Heerenberg (toez.), L. Visser, cand. te Nijmegen. — Pernis (toez.), J. R. Callenbach te Yerseke. — Enter, A. Burger, cand.

AANGENOMEN: Vriezenveen, J. Boer Knottnerus te Rhoon en Pendrecht. — Vlagtwedde, D. Hofstede, cand.

BEDANKT: Giesen en Rijswijk, J. Beijer te Eemnes-Binnen. — Heveske, T. T. Heringa te Oostwold. — Koedijk, H. Bax te Middelie en Axwijk. — Midwolde c. a., J. Juursema, cand. — Hoogwoud, G. W. Melchers te Zuid-Scharwoude. — Wilhelminadorp en Zwaag, W. Groeneweg, cand. — Smilde, D. Gerretsen, cand.

Advertentien.

De Heere verblijdde ons heden met de geboorte van eenen *ZOON*.

P. N. HÖWELER.
J. HÖWELER—VAN BEEK.

Amsterdam, 14 Oct. 1896.

Heden ontsliep in haren Heere en Heiland, na eene hevige ziekte van slechts enkele dagen, ten huize van DS. VAN DIJKEN, te *Aalten*, mijne geliefde Echtgenoote,

AAGJE KAARS CD.,

in den ouderdom van ruim 46 jaar.

J. APPEL CZ.

Eiland Marken, 10 October 1896.

Tot diepe droefheid van mij, mijne kinderen en behuwdkinderen, overleed heden na een langdurig, doch geduldig lijden, plotseling, onze innig geliefde Echtgenoot en Vader,

JAN VAN HEUKELOM,

in den ouderdom van 63 jaren.

Allen, die hem gekend hebben, kunnen beseffen, hoe zwaar ons dit verlies valt, schoon wij niet treuren als degenen, die geen hope hebben.

Wed. J. VAN HEUKELOM—
REINDERS.

Renkum, 7 Oct. 1896.

In den ouderdom van 63 jaren ontviel ons heden plotseling, na een langdurig en geduldig lijden, onze geliefde Broeder

JAN VAN HEUKELOM.

De Reformatie der kerken had van den beginne zijn hart. Als Ouderling was zijn handel en wandel in de gemeente eene belijdenis van het Gereformeerde beginsel, dat hij liefhad. Kerkeraad en gemeente verliezen in hem een waardigen broeder.

Vertroo ste de Heere zijne diepbedroefde weduwe en geliefde kinderen.

Namens den kerkeraad der Geref. kerk van Renkum en Doorwerth,
DS. A. DE VLIEG, *Praeses.*
A. KROON AZN., *Scriba.*

Renkum, 7 Oct. 1896.

De Heer en Mevrouw VAN SCHELVEN—DE JONGE, betuigen hunnen dank voor al de bewijzen van belangstelling in de laatste weken door hen ontvangen.

Amsterdam, 15 October 1896.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsenstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer G. W. Nederbragt te Velp *f* 293.75; door den heer P. Veenhuyzen te Smilde *f* 16; door den heer J. van Bosheide te Voorst *f* 25.50; door den heer W. Wolzak Gz. te Alkmaar *f* 32; door het locaal comité te Amsterdam, 1ste storting *f* 0.50; door den heer A. G. van Deth te Brussel *f* 1.85; door den heer K. Bakker te Heer Hugowaard *f* 23; door den heer Johs. de Jongh te Haarlem 1ste storting *f* 100; door J. van Wolfswinkel te Schiedam *f* 14.20; (1895); van den heer v. H. *f* 2.50; van M. te U *f* 2.35; door den heer P. Adriaanse te Helder *f* 25.

Aan Collecten: (voor de Theol. Fac.)

Van de Geref. Kerk te Heeg *f* 19.12; van idem te Axel A *f* 9.17 en Axel B *f* 11.06 (halve coll.); van idem te Bergentheim *f* 3.15; van idem te De Krim *f* 5.63; van idem te Lutten *f* 6.92; van idem te Alkmaar *f* 29.97; van idem te Zuidland *f* 6.70.

Aan Schenkingen:

Door Ds. P. J. W. Klaarhamer te Utrecht van K. *f* 1; van N. N. *f* 5; van A. N. E. *f* 3; samen *f* 9; door den heer W. H. Massink te Doorn, van J. S. *f* 5; van D. v. G. *f* 1

Voor de Medische Faculteit:

Door Ds. P. J. W. Klaarhamer te Utrecht van A. N. E. *f* 2; door W. H. Massink te Doorn van Mej. M. *f* 2.60.

Voor het Hospitium:

Van Spoornymph. *f* 2.15.

Voor het Studiefonds:

Door Ds. P. J. W. Klaarhamer te Utrecht van A. V. E. *f* 2.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

Hetgeen allen kreaturen verborgen schijnt te zijn, ligt met pen en inkt geschreven, en kan voorgesteld worden; namelijk de tijdrekening van de schepping der eerste menschen af aan tot op dezen dag, is naar de Heilige Schrift, den Bijbel, zonder gissing of feil, gelijk met de Joodsche tijdrekening; dezelfde 5657 jaren zijn duidelijk aangewezen. Ook het juiste jaar waarin geboren, en het jaar waarin ontslapen is de Koning David en het juiste jaar waarin geboren is, Christus, de Heere.

D. ONOS,
Haarlemmermeer.

Vrije Universiteit.

De **Jaarlijksche Bidstond** zal, zoo de Heere wil, gehouden worden op **Maandag 19 October e. k.**, des avonds te **half** acht uur, in de *Keizersgrachtkerk*.

Voorgangers: DS. **K. FERNHOUT,** *Predikant te Utrecht* en DS. **P. A. E. SILLEVIS SMITT,** *Predikant te Rotterdam.*

Namens het Locaal-comité »Amsterdam",
H. POUWELS, *Voorzitter.*
G. H. A. GROSHEIDE, *Secretaris.*

Amsterdam, 16 October 1896.

Voor Heeren Directeuren, Curatoren, Professoren, Studenten en hunne Dames, zullen op de oudste gaanderij tegenover den predikstoel plaatsen gereserveerd worden.

Theologische School
der Gereformeerde Kerken in Nederland.

In de maanden Augustus en September ontvingen we de volgende **collecten:** Van de Gemeenten: Akkerwoude *f* 2.50; Anjum *f* 14.50½; Blija *f* 8.10; Dokkum A *f* 15.16½; Dokkum B *f* 15.96; Driesum *f* 11.70; Ee *f* 7.80; Engwierum *f* 5.05; Ferwerd *f* 13.14; Hantum *f* 3.30; Hollum *f* 2; Holwerd *f* 5.03, Lioessens *f* 5.60; Metslawier en Nijawier *f* 3.34½; Murmerwoude *f* 4; Nes en Wierum *f* 3.74; Nijkerk *f* 5.35; Paesens *f* 9.63; Raard *f* 6.85; Reitsum *f* 9.81; Rinsumageest *f* 10.87½; Wanswerd *f* 22.35; Huizen *f* 3.75; Ommen *f* 12; Bergentheim *f* 2.76; Schoonhoven B *f* 6.06; Loosduinen *f* 15.90½; Kampen *f* 43.97; Wirdum *f* 5.33; Garijp *f* 6.25; St. Anna Parochie B *f* 5; Boxum *f* 8.41; Beetgum *f* 5.50; St. Jacobi Parochie *f* 2.65; St. Anna Parochie A *f* 8.50; Berlikum *f* 8.60; Britsum *f* 6.05; Marrum *f* 8.50; Wartena *f* 0.81; Bergum *f* 3; Stiens *f* 2.45; Oenkerk *f* 9.11; Heerjansdam *f* 6.42; Rijsoord *f* 6; Zuilichem *f* 1.85; Aalst *f* 2.98; Geldermalsen *f* 4.20; Poederoijen *f* 1.50; Herwijnen *f* 7.75½; Well *f* 4.25; Vuren *f* 1.25; Rossum *f* 1.42; Zalt-Bommel *f* 4.90; Tiel *f* 11.22; Voorthuizen *f* 4.97; Augustinusga en Surhuizum *f* 2.02½; Buitenpost *f* 6.37; Burum *f* 6.35; Kollum A *f* 5.42½; Oostermeer *f* 1.26; Twijzel *f* 1.08½; Kooten *f* 0.60; Veenwoudsterwal *f* 2.14½; Westergeest *f* 4.59; Dinteloord *f* 11.60; Stad-Vollenhoven B. *f* 5.57; Steenwijk A. *f* 6.71; Langeslag *f* 5.05; Stad-Vollenhoven *f* 3.56½; Zwolle B. *f* 25.48½; Genemuiden *f* 7.70; Kamperveen *f* 1.03½; Zalk *f* 7.69; Blokzijl *f* 5.50; Steenwijk B *f* 11.73; Rouveen *f* 20; Westbroek *f* 7.60; Dieren B *f* 4.54; 's Gravenhage A *f* 106.95; Oostburg *f* 8.36; Grootegast *f* 7; Weesp B *f* 3.72½; Kollum B *f* 23.50; Groningen A *f* 74.73½; Groningen B *f* 26.33½; Sauwerd A *f* 5.67; Sauwerd B *f* 4.21; Bedum A *f* 36.87; Bedum B *f* 3.70; Zuidwolde *f* 10.09½; Thesinge *f* 15.36; Ten Boer *f* 17.31; Kielwindeweer *f* 6.14; Sappemeer *f* 8.04½; Haren *f* 10.25; Zuidbroek *f* 9.05; Hoogkerk *f* 10.02; Aduard *f* 6.66; Ezinge *f* 12.78; Zetten *f* 13.87; Delfzijl *f* 21.20; Appingedam *f* 16.19; Bierum *f* 17.16½; Spijk A *f* 21.89; 't Zandt *f* 16.68½; Stedum *f* 9.72; Garrelsweer *f* 13.88; Ten Post *f* 19.50; 't Schild *f* 1.48; Schildwolde *f* 10.35; Siddeburen *f* 8- N. Wolda *f* 8.51½; Woldendorp *f* 1.75½; Zaandam A *f* 36.33; Zaandam B *f* 12.96; Haarlem C *f* 20.50; Wormer *f* 4.31; Velzen *f* 5; Vijfhuizen *f* 6.47½; Halfweg *f* 18; Sloterweg *f* 1.50; Beverwijk *f* 8.96½; Wormerveer *f* 14.98; Nieuw Vennip *f* 26.14; Westzaan *f* 2.12; Haarlem A *f* 16.59½; Haarlemmermeer *f* 19.42½; Gameren *f* 7.22½; Broek-op-Langendijk *f* 18.30; Hugowaard *f* 2.75; Schermerhorn *f* 0.43½; N. Scharwoude *f* 5; Krabbendam *f* 7.45; Anna Paulownapolder A. *f* 2.08; Kolhorn *f* 1.66; Helder *f* 35.35; Tessel *f* 10.74; Schagerbrug *f* 0.85; Den Ham *f* 11.60; Joure *f* 12.46½; Heerenveen *f* 21.44½; Terwispel *f* 1.35; Duurswoude *f* 1.20; Knijpe *f* 2.50; Mildam *f* 4.56; Oldeboorn *f* 4; Lippenhuizen *f* 2; Donkerbroek *f* 5.20; Wolvega *f* 6.85; De Lemmer *f* 13; Enumatil *f* 8.40; Leek *f* 6.10; Zevenhuizen *f* 4; Marum *f* 6.56; Koornhorn *f* 4.24; Oldekerk *f* 5.90; Lutjegast *f* 6; Stroobos *f* 11.67½; Niezijl *f* 16.35; Munnekezijl *f* 5.53; Oldehove *f* 5; Zuidhorn *f* 7.97.

Halve collecten: Waddingsveen *f* 3.01; Zutphen *f* 14.55; Haastrecht *f* 3.50; Ureterp *f* 1; Surhuisterveen *f* 3.02; Opeinde-Nijega *f* 1.25; Oudega *f* 3.12; Drogeham A *f* 4; Boornbergum *f* 1.90; Drachten *f* 6.12; Ureterp *f* 1.40; Delf A *f* 17.95; Hasselt *f* 7.50; Rijnsburg *f* 9; Katwijk aan Rijn *f* 6.10; Voorschoten *f* 7.23; Sassenheim *f* 4.52½; Leiden C *f* 10.81; Boskoop B *f* 2.46½; Noordwijk aan Zee *f* 4.38½; Voorschoten *f* 9.60½; Hazerswoude *f* 10.40; Leiden C. *f* 12; Katwijk aan Zee *f* 5; Koudekerk *f* 2.85; Ankeveen *f* 0.17½; Diemen *f* 0.50; 's Graveland *f* 2.70; Muiden *f* 1.39; Naarden *f* 6.02½; Ouderkerk a/d. Amstel A *f* 2.55; Sloterdijk *f* 1.21½; Weesp A *f* 5.13½; Muiderberg *f* 1.04; Drogeham B *f* 3.01; Rottevalle *f* 1.85; Amsterdam A *f* 81.38.

Giften: Door Dr. Hania te Oosterbierum, uit busjes *f* 6; door Ds. C. B. Schoemakers te Oost- en West Souburg, gevonden in de kerkcoll. *f* 2.50; door Ds. B. van Schelven, van een broeder in Zuid-Afrika *f* 12; door Ds. van der Valk te Scheveningen, gevonden in de kerkcoll. *f* 1.

Voor de uitbreiding: Workum *f* 10; Bunschoten B *f* 2.50; Kampen *f* 7.50; Zalk *f* 10; Mastenbroek *f* 5; Zwolle *f* 22; Nieuwe-Pekela *f* 21; Onstwedde *f* 8.25; Musselkanaal *f* 1; Sellingen *f* 5; Wildervank *f* 12.50; Drachten *f* 7.50; Boornbergum *f* 2; Oudega *f* 1; Rottevalle *f* 2; Surhuisterveen *f* 4; Bolsward *f* 4.

Een mooie opgaaf, maar men bedenke: zij is ook van twee maanden. Ook gelieve men te bedenken, dat volgens de besluiten der laatstgehoudene Synode, de uitgaven voor het loopend boekjaar enorm grooter zullen worden dan ze geweest zijn. En daar door de Synode gezegd is, dat zoolang de eigen inrichting er is, royaal in hare behoeften moet worden voorzien, zijn wij zoo vrij de aandacht der gemeenten op die groote en vele behoeften te vestigen en vooral van die, die gewoon zijn heel weinig of niets te collecteeren.

J. NEDERHOED,
Penningmeester.

Middelstum, 12 Oct. 1896.

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN, diverse LOTEN** en vreemde **COUPONS,** Wisselen Gouden Zilveren **MUNTEN** en vreemde Banknoten. Sluiten **PROLONGATIEN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden a **DEPOSITO** ½ pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARNH & ZONEN.